

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. від «31» 08 2022 р.)

В.о. ректора

Анатолій МАЗАРАКІ

**ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ/
THEORY OF POLITICS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	052 Політологія	/	Political science
спеціалізація	Політологія міжнародних відносин	/	Political science of international relations

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: А.М. Міщенко, кандидат політичних наук, доцент

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології 26.08. 2022 р., протокол №1.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права 29.08.2022 р., протокол №1.

Рецензенти:

Воробйова Г. Ю., кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та політології ДТЕУ,

Поживанов О.М., координатор громадської організації «Фонд муніципальних реформ «Магдебурзьке право»

**ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ/
THEORY OF POLITICS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	052 Політологія	/	Political science
спеціалізація	Політологія міжнародних відносин	/	Political science of international relations

**1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ
(ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)**

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Усього годин/кредитів	з них			
			лекції	семінарські заняття/ мк	самостійна робота студентів	
1	Теорія політики як наука та навчальна дисципліна.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
2	Політика як суспільне явище.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
3	Соціальна природа політики.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
4	Кратологія: теорія влади.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
5	Політична система суспільства.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
6	Держава — головний інститут політичної системи.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
7	Система вищих органів державної влади.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
8	Правова держава та громадянське суспільство.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК

9	Громадсько-політичні об'єднання в політичній системі суспільства.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
10	Політичні еліти та політичне лідерство.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
11	Політична культура та політична свідомість.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
12	Політичні ідеології та ідейно-політичні доктрини.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК
13	Політична аксіологія: ціннісний вимір політики.	14	2	2	10	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
14	Політика як міжнародний процес.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
	Разом:	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль						екзамен

Скорочення:

О – опитування

Т – тестування

ТЗ – творче завдання

ЕК – експрес-контроль

ККР – комплексна контрольна робота

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента
<p>Знати: теоретико-методологічні підвалини політичної науки; об'єкт та предмет теорії політики, методи та категорії; місце теорії політики в системі політичних наук.</p> <p>Вміти: розуміти закони та принципи теорії політики; застосовувати методи аналізу, діагностики і прогнозування політичних явищ, процесів і подій в контексті досягнень сучасної політичної науки.</p>	<p>Тема 1. Теорія політики як наука та навчальна дисципліна Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Походження політики: сутність і причини виникнення. 2. Структура політичної науки. 3. Становлення та розвиток теорії політики як науки та навчальної дисципліни. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1-5. <i>Додатковий:</i> 7, 9, 12, 19, 27. <i>Інтернет-ресурси:</i> 1-8.</p> <p>Семинарське заняття Теорія політики в системі політичних наук План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт та предмет теорії політики, її основні завдання та функції. 2. Понятійно-категоріальний апарат теорії політики: політика, влада, політична система як центральні категорії. 3. Основні методи вивчення теорії політики: загальнонаукові та спеціальнонаукові. 4. Інституційний та системний підходи до політичної теорії. 5. Взаємозв'язок політології з іншими науками. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словник, скласти власний словник термінів з теми: політологія, об'єкт і предмет політології, закони політології, методи політології, теорія політики. 2. Підготуватися до дискусії на тему: «Сутність політики: теорія vs практика». 3. Підготувати есе (4-5 стор.) на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> > «Чим викликане зростання ролі політики в житті сучасного суспільства?». > «Чи може політика розглядатися як «чиста справа?» <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1-5. <i>Додатковий:</i> 7, 9, 12, 19, 27. <i>Інтернет-ресурси:</i> 1-8.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>

<p>Знати: структурне та функціональне призначення політики; основні суб'єкти політики, теорії походження політики</p> <p>Вміти: охарактеризувати політику як суспільно-історичне явище, її рушійні сили, цілі та засоби; типологізувати суб'єкти політики.</p>	<p align="center">Тема 2. Політика як суспільне явище.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і основні визначення політики. 2. Суб'єкти і об'єкти політики. 3. Специфічні властивості політики. 4. Види політики. <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p align="center"><i>Основний: 1-5.</i></p> <p align="center"><i>Додатковий: 7, 9, 12, 15, 17, 24.</i></p> <p align="center"><i>Інтернет-ресурси:1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">Політика: соціальний феномен і форма діяльності</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії походження політики. 2. Індивід як первинний суб'єкт і об'єкт політики. 3. Політика як наука та як мистецтво. 4. Еволюція політичних уявлень щодо взаємодії політики з іншими сферами людського буття: право, культура, мораль, релігія. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи політологічні словники та енциклопедії, знайти і засвоїти значення таких дефініцій: політика, суб'єкт та об'єкт політики, функції політики, політичні потреби, політичні інтереси. 2. Проаналізувати працю М. Вебера «Політика як покликання і професія». Охарактеризуйте його трактування сутності політики і еволюцію уявлень про політику, та виконайте презентацію у PowerPoint на основі його праці. 3. Детально проаналізувати і законспектувати роботу Н. Макіавеллі «Державець». З'ясувати його погляди на: правила політичного мистецтва, завоювання та утримання державної влади, якості, необхідні державцю для управління, та виконайте презентацію у PowerPoint на основі його праці. <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p align="center"><i>Основний: 1-5.</i></p> <p align="center"><i>Додатковий: 7, 9, 12, 15, 17, 24.</i></p> <p align="center"><i>Інтернет-ресурси:1-8.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p> <p align="center">5</p>
--	---	--

<p>З н а т и : особливості соціально-політичних відносин; об'єкти соціальної політики поняття «середнього класу», «соціальна політика»</p> <p>В м і т и : орієнтуватися у моделях соціальної політики</p>	<p align="center">Тема 3. Соціальна природа політики.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості соціально-політичних відносин. 2. Соціальна структурованість як чинник політичного життя. 3. Агенти політичної соціалізації. 4. Соціальна політика. Об'єкти соціальної політики. <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 15, 17, 23, 27.</i> <i>Інтернет-ресурси:1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">Сутність за зміст соціальної політики</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «середнього класу» і його значення в політичному житті суспільства. 2. Світові моделі соціальної політики: бісмарківська, беверіджська, скандинавська, ліберальна, корпоративістська, католицька, рудиментарна. 3. Еволюція соціальної політики в Україні. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словник, скласти власний словник термінів з теми: соціальне, суспільне, етнос, народ, нація, суспільний стан, клас, страта. 2. Розробити порівняльну таблицю основних світових моделей соціальної політики. 3. Проаналізувати погляди Е. Гідденса на середній клас та зробити презентацію в PowerPoint. 4. Підготуватися до дискусій на тему: «Оптимальна модель соціальної політики для України». <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 15, 17, 23, 27.</i> <i>Інтернет-ресурси:1-8.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">8</p>
---	--	---

<p>Знати: поняття «політична влада», «державна влада»; специфіку та механізми політико-владних відносин; типи легітимності політичної влади та їх характеристику, принцип поділу влади</p> <p>Вміти: орієнтуватися у проблемах легітимності, розрізняти легальність і легітимність, політичну та державну владу</p>	<p style="text-align: center;">Тема 4. Кратологія: теорія влади.</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність влади в політологічному дискурсі. 2. Основні види та джерела політичної влади. 3. Принцип поділу влади: генеза та реалізація. 4. Поняття ефективності політичної влади. 5. Форми реалізації політичної влади: примус, панування, керівництво, управління, організація, контроль. 6. Легітимність політичної влади. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основний: 1-5.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття</p> <p style="text-align: center;">Влада як центральна категорія політичної науки</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, структура та властивості політичної влади. 2. Суб'єкти та об'єкти, функції та ресурси політичної влади. Шляхи досягнення політичної влади. 3. Співвідношення легітимності та легальності влади. Типологія легітимності за М. Вебером. 4. Моделі організації влади в світі. 5. Організація влади в сучасній Україні. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: кратологія, влада, політична влада, державна влада, легальність влади, легітимність влади, типи політичної легітимності влади, ресурси влади, види влади. 2. Підготувати есе (4-5 стор.) на тему: «Вплив та маніпулювання як методи здійснення політичної влади». 3. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> ➤ «Спільне та особливе в політичній та державній владі». ➤ «Політична влада як засіб стабільності у суспільстві». ➤ «Принципи легітимації політичної влади». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основний: 1-5.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">10</p>
---	---	---

<p>Знати: основні підходи до політичної системи суспільства; сутність та функції політичних систем, типологію політичних систем</p> <p>Вміти: аналізувати структуру та функції політичної системи, робити типологізацію політичних систем; володіти політологічною термінологією</p>	<p style="text-align: center;">Тема 5. Політична система суспільства.</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність системного аналізу політики. 2. Основні теоретичні підходи до політичної системи: моделі Т. Парсонса, Д. Істона та Г. Алмонда. 3. Функції політичних систем. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття</p> <p style="text-align: center;">Закономірності функціонування політичних систем</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політична система суспільства: сутність та структура. 2. Типологія політичних систем суспільства. 3. Особливості політичної системи України. Вплив інституціональних змін на процес модернізації політичної системи України. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи політологічні словники та енциклопедії, знайти і записати значення таких дефініцій: політична система суспільства, артикуляція інтересів, агрегування інтересів, політичні очікування, політичні рішення. 2. Опрацювати працю Д. Істона «Концептуальна структура для політичного аналізу», з'ясувати його погляди на: сутність політичної системи суспільства, її функції, механізм функціонування (вхід, конверсія, вихід), на зворотній зв'язок як критерій її дієздатності. 3. Підготуватись до дискусії на тему «Основні шляхи реформування політичної системи України». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">10</p>
--	---	---

<p>Знати: основні концепції походження держави, ознаки, структуру, функції; поняття «суверенітет»</p> <p>Вміти: визначати основні ознаки та повноваження різних державних політичних інститутів; розрізняти ознаки різних форм державного правління, формадержавного устрою та політичних режимів</p>	<p>Тема 6. Держава — головний інститут політичної системи Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і ознаки держави. Концепції походження держави. Ознаки та структура держави. 2. Функції держави: внутрішні та зовнішні. 3. Поняття суверенітету: державний та народний. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p>Семінарське заняття Місце і роль держави в політичній системі суспільства План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми державного правління. 2. Форми державного устрою. 3. Політичні режими. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи політологічні словники та енциклопедії, знайти і занотувати значення таких дефініцій: держава, суверенітет, форма державного правління, форма державного устрою, монархія, республіка, унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, політичний режим, демократія, авторитаризм, тоталітаризм. 2. Зробити порівняльну таблицю політичних режимів. 3. Підготуватися до дискусії на тему: «Найкращі форми держави (форма державного правління, форма державного устрою, політичний режим)». 4. Підготуватися до роботи в малих групах, дослідивши питання «Суперечності та парадокси-виклики демократії». <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
---	--	----------------------------

<p>Знати: Місце глави держави, парламенту та уряду в системі органів державної влади</p> <p>Вміти: Охарактеризувати систему стримувань і протипаг та розподіл повноважень між різними органами державної влади, наодити реальні приклади</p>	<p>Тема 7. Система вищих органів державної влади.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система стримувань і протипаг в системі поділу влади. 2. Інститут глави держави: повноваження, статус і місце глави держави в системі органів державної влади. 3. Парламент як вищий орган державної влади. 4. Місце уряду в системі органів державної влади. 5. Судова гілка влади. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-4.</i> <i>Додатковий: 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p>Семінарське заняття</p> <p>Організація державної влади</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи діяльності глави держави. 2. Парламентаризм як основа сучасних демократій. Структура парламенту. Причини виникнення бікамералізму. 3. Уряд як вищий колегіальний орган державної влади. Способи формування уряду. 4. Неполітичний характер судів. Конституційний контроль як форма політичного впливу. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи політологічні словники та енциклопедії, знайти і занотувати значення таких дефініцій: вищі органи державної влади, глава держави, монарх, президент, парламент, комісія, комітет, фракція, бікамералізм, уряд, міністерство. 2. Написати есе на тему: «Можливе впровадження двопалатного парламенту в Україні: переваги та недоліки». 3. Зробити таблицю: спільні та відмінні риси й повноваження монархів і президентів. 4. Підготуватися до дискусії на тему: «Система стримувань та протипаг США: ідеальна модель чи розпіарений тренд?» <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-4.</i> <i>Додатковий: 9, 12, 19, 22.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
--	--	----------------------------

<p>Знати: Сутність концепцій громадянського суспільства та правової держави, інститути громадянського суспільства, причини і передумови виникнення правової держави, основні права та свободи людини й громадянина</p> <p>Вміти: Розрізнати право та закон, аналізувати ефективність взаємодії держави та громадянського суспільства</p>	<p>Тема 8. Правова держава та громадянське суспільство.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція громадянського суспільства: генеза, етапи розвитку та основні ідеї. 2. Співвідношення держави та громадянського суспільства: моделі та ефективність. 3. Правова держава: поняття, ознаки, функції. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 13, 17, 20.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p>Семінарське заняття</p> <p>Правова держава як фактор розвитку громадянського суспільства</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Громадянське суспільство як політичний феномен: передумови формування, характеристика, рівні відносин і зв'язків. 2. Інститути громадянського суспільства. 3. Передумови виникнення правової держави. 4. Права і свободи людини та громадянина. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи політологічні словники та енциклопедії, знайти і занотувати значення таких дефініцій: громадянське суспільство, правова держава, право, закон. 2. Підготувати дайджест наукових праць (за вибором): <ul style="list-style-type: none"> • «Концепції громадянського суспільства». • «Правова держава: теорія і практика». 3. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> • «Шляхи взаємодії держави і громадянського суспільства». • «Шляхи становлення та розвитку громадянського суспільства в незалежній Україні». 4. Підготуватися до роботи в малих групах на тему: «Формування громадянського суспільства як стратегічний пріоритет державної політики: основні засади, проблеми, перспективи». <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 13, 17, 20.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
--	--	----------------------------

<p>Знати: поняття, основні ознаки та функції політичних партій, громадсько- політичних організацій та рухів, їх класифікацію; характерні риси партійних і виборчих систем; особливості багатопартійно сті сучасної України</p> <p>Вміти: аналізувати місце та роль політичних партій, громадсько- політичних організацій і рухів в суспільстві; робити усвідомлений політичний вибір в умовах сучасного політичного плюралізму</p>	<p>Тема 9. Громадсько-політичні об'єднання в політичній системі суспільства. Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність політичних партій та їх місце в політичній системі суспільства. 2. Поняття «партійна система» та їхні типи. 3. Громадсько-політичні організації та рухи: ознаки, функції та типологія. 4. Формування партійної та виборчої системи в Україні. Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1-5. <i>Додатковий:</i> 9, 15, 19, 20, 26. <i>Інтернет-ресурси:</i> 1-8. <p>Семінарське заняття Суб'єкти політичного процесу План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза, ознаки та типологія політичних партій. 2. Феномен політичної опозиції. 3. «Групи інтересів» як учасники політичного процесу. 4. Лобізм як політичний інститут: типи та форми впливу. 5. Історія та розвиток політичного плюралізму в Україні. <p>Семінарське заняття Суб'єкти політичного процесу План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки, функції та типологія політичних партій в політичному полі. 2. Феномен політичної опозиції. Фракції та їх оцінка. 3. «Групи інтересів» як учасники політичного процесу. 4. Лобізм як політичний інститут: типи та форми впливу. 5. Особливості формування багатопартійності в сучасній Україні. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: партологія, політична партія, громадсько-політична організація, політичний рух, «групи інтересів», опозиція, коаліція, фракція, лобізм, виборча система. 2. Підготувати до заняття власну політичну партію: придумати назву, символіку та коротку програму. 3. <i>За ідеологічними і ліво-право-центристськими вимірами здійснити класифікацію політичних партій України.</i> 	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
--	---	----------------------------

<p>Знати: основні етапи становлення елітарних уявлень; сутність, структуру і функції політичної еліти; різновиди політичної еліти; основні теорії еліт; сутність політичного лідерства</p> <p>Вміти: охарактеризувати природу і сутність політичного лідерства; типологізувати еліти і лідерство; аналізувати механізми рекрутування і системи відбору політичної еліти; класифікувати політичних лідерів за певними критеріями з наведенням прикладів</p>	<p style="text-align: center;">Тема 10. Політичні еліти та політичне лідерство. Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза еліт і формування елітарних уявлень. Основні теорії еліт. 2. Класичні теорії еліт. 3. Механізми рекрутування політичної еліти. 4. Природа і сутність політичного лідерства. Концепції лідерства в різних наукових школах. 5. Шляхи становлення політичної еліти в сучасній Україні. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 9, 18, 21.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття Функціональні суб'єкти політики План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологія еліт. 2. Теорія еліт Г. Моски. Закон циркуляції еліт В. Парето. «Залізний» закон олігархічних тенденцій Р. Міхельса. 3. Основні напрями сучасної теорії еліт. Макіавеллістська школа. Ціннісні теорії еліт. Теорія демократичного елітизму. Концепція плюралізму еліт. 3. Типологія та функції політичного лідерства. 4. Роль і функції політичного лідера в сучасному світі. 5. Політичне лідерство в Україні. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: політична еліта, політичний лідер, харизма, авторитет, політичний вплив, репутація. 2. Підготувати виступ на тему: «Психологічний портрет політичного лідера» (на вибір). 3. Підготуватися до дискусії «Політична еліта сучасної України, особливості її формування та якісні характеристики». 4. Написати коротке есе (4-5 стор.) на тему: <ul style="list-style-type: none"> – «Роль лідера у політико-історичному процесі». – «Якості політичного лідера». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 9, 18, 21.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p>
--	--	--

<p>Знати: сутність та базові структурні компоненти політичної культури та політичної свідомості; типологію та функції політичної культури, шляхи формування політичної культури</p> <p>Вміти: характеризувати і співвідношення понять «політична культура» і «політична свідомість»; аналізувати політичні реалії з точки зору рівня розвитку політичної культури суспільства</p>	<p align="center">Тема 11. Політична культура та політична свідомість. Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та основні характеристики політичної культури. Ознаки політичної культури. 2. Типологія політичної культури. 3. Формування політичної свідомості. Національна свідомість. 4. Політична культура і політична свідомість: співвідношення понять. <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 16, 23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття Суб'єктивні аспекти політики План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза поглядів на політичну культуру. 2. Класичні теорії політичної культури та сучасні погляди на тенденції розвитку політичної культури. 3. Функції політичної культури та її прояви у різних сферах суспільного життя. 4. Сутність, структура і функції політичної свідомості. 5. Політична свідомість в українських реаліях. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законспектувати працю Г. Алмонда «Громадянська культура». 2. Зробити комп'ютерну презентацію у PowerPoint на тему: <ul style="list-style-type: none"> • «Буденна та теоретична свідомість». • «Масова свідомість і її роль у політичному житті». 3. Написати коротке есе (4-5 стор.) на тему (за вибором): <ul style="list-style-type: none"> • «Особливості формування політичної культури в Україні». • «Національна свідомість в Україні». • «Політична рефлексія і самосвідомість». <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 9, 12, 16, 23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p>
---	---	--

<p>Знати: Сутність політичної ідеології, основні політичні ідеології сучасності, зміст та межі деідеологізації в політиці</p> <p>Вміти: пояснити роль ідеології в суспільстві; аналізувати різноманітні ідеології</p>	<p align="center">Тема 12. Політичні ідеології та ідейно-політичні доктрини.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Роль ідеології в політичному житті суспільства. Сутність і функції політичної ідеології. Рівні реалізації політичної ідеології. Класифікація ідеологій. Поняття ідейно-політичної доктрини. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 6, 9, 14, 19, 23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">Політична ідеологія як система політичних цінностей</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Лібералізм і неолібералізм. Консерватизм і неоконсерватизм. Соціал-демократичний рух. Політичний радикалізм. Лібертаріанство і солідаризм. Проблеми формування політичних ідеологій в сучасній Україні. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: політична ідеологія, лібералізм, консерватизм, соціалізм, комунізм, анархізм, фашизм, лібертаріанство, солідаризм, радикалізм, екстремізм. Зробити порівняльну таблицю основних ідеологій за критеріями: місце та роль держави, економічна політика, ціннісна основа і т.д. Зробити презентацію у PowerPoint на тему: «Нові тенденції в розвитку основних політичних ідеологій сучасності». Написати коротке есе (4-5 стор.) на тему (за вибором): <ul style="list-style-type: none"> «Чи потрібна українському суспільству ідеологія?». «Патріотизм vs націоналізм». <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 6, 9, 14, 19, 23.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p>
---	---	--

<p>Знати: Поняття та функції цінностей; теорії цінностей; поняття свободи, рівності, справедливості та інших основних цінностей</p> <p>Вміти: Аналізувати ситуації моральних дилем в політиці; розуміти співвідношення цінностей</p>	<p align="center">Тема 13. Політична аксіологія: ціннісний вимір політики.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття цінностей та політичних цінностей. 2. Функції цінностей в процесі політичної соціалізації. 3. Співвідношення свободи та рівності. Теорія справедливості. <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 12, 13, 16.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">Політичні цінності як умова демократизації суспільства</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класична теорія цінностей. 2. Теорії ціннісного монізму. 3. Концепції плюралізму цінностей. 4. Чинники та джерела формування політичних цінностей. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: аксіологія, політичні цінності, свобода, справедливість, рівність, банальне зло, моральна дилема в політиці. 2. Проаналізувати роботу Ганни Арендт «Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі». 3. Підготуватися до дискусії на тему: чи може політика бути моральною? 4. Написати есе на тему: «Моральні дилеми в сучасній політиці». <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 12, 13, 16.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">10</p>
--	---	--

<p>Знати: сутність, цілі, функції і базові принципи міжнародної та зовнішньої політики, суб'єкти, види та принципи міжнародних політичних відносин, національні інтереси України</p>	<p align="center">Тема 14. Політика як міжнародний процес.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Світовий політичний процес: поняття, концептуальні засади, суб'єкти, закономірності та тенденції. Міжнародна та зовнішня політика. Основні проблеми сучасного політичного процесу: глобалізація, інтернаціоналізація, регіональні конфлікти. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 9, 10, 12, 25.</i> <i>Інтернет-ресурси: 1-8.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">Концептуальні засади світового політичного процесу.</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Засоби здійснення зовнішньої політики. Міжнародні відносини як цілісна система. Моделі однополярного і багатополярного світу. Основні підходи до визначення геополітики. Геополітична стратегія світового співтовариства. Україна в системі міжнародних політичних відносин та її місце в сучасному геополітичному просторі. Національні інтереси та національна безпека України. 	<p align="center">2</p>
<p>Вміти: охарактеризувати світовий політичний процес; проаналізувати місце і роль України в системі міжнародних політичних відносин і в сучасному геополітичному у просторі; розрізняти сучасні глобалізаційні тенденції</p>	<p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: міжнародна політика, зовнішня політика, міжнародна організація, дипломатія, транснаціональна корпорація, геополітика, геополітичний простір, геостратегія, глобалізація. Зробити презентацію у PowerPoint на тему: <ul style="list-style-type: none"> «Характерні риси сучасного світового політичного процесу». «Вплив міжнародних політичних відносин на розвиток країни». «Роль держави (на вибір: США, Китай, Німеччина і т.д.) у сучасному світі». «Основні напрямки та пріоритети зовнішньополітичної діяльності української держави». «Україна: перспективи вступу до ЄС і НАТО». Підготуватися до дискусії на тему: «Роль зовнішньої політики у формуванні іміджу держави». Проаналізувати, що писали про Україну відомі класики політології: З.Бжезінський, Ф.Фукуяма, С. Гантінгтон. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">8</p>

Разом	180
Підсумковий результат	екзам ен

** Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Політологія»*

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: навч. посібник/С.Д. Гелей, С.М.Рутар. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 348 с.
2. Горбач О. Н. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Олександр Горбач, Руслан Демчишак; Нац. ун-т «Львів. політехніка». - 3-тє вид., допов. та перероб. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 259 с.
3. Піча В.М. Політологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В.М. Піча, Н.М. Хома; за ред. В.М. Пічі. – 5-тє вид., випр. і допов. – Львів: Магнолія, 2014. – 303 с.
4. Політологія: Підручник / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 3-тє видання, перероб., доп. – Київ: ВЦ «Академія», 2015. – 567 с.
5. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): Підручник/ П.П. Шляхтун. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 472 с.

Додатковий

6. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму/ В. Морозов (пер. з англ.). 2-ге вид., перероб. К.: Критика, 2001. 272 с.
7. Бадью А. Похвала політиці [Текст] : (бесіди з Од Ланслен) : ст. та виступи / Ален Бадью ; з фр. пер. Андрій Репа. - Львів : Анетта Антоненко ; Київ : Ніка-Центр, 2019. - 223 с.
8. Воробйова Г.Ю. Особливості використання політичних метафор у тоталітарних та демократичних суспільства. Політикус. Науковий журнал. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – Вип. 88 (9). – С.84-88.
9. Воронянський О.В. Політологія [Текст] : підручник / [Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В.] ; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. - Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. - 179 с.
10. Губицький Л.В., Мельник Г.М. До питання нової концепції місця України в міжнародній системі безпеки. Міжнародні відносини: теоретико- практичні аспекти: зб. наук. пр. Вип. 6 / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун- т культури і мистецтв. – Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. с.19- 32.

11. Даймонд Л. Пройшла ли «третья волна» демократизации? // Полис. Политические исследования. 1999, №1. С. 10-25.
12. Ключник Р.М. Політичний аналіз. Політична кризологія [Текст] : навч. посіб. / Р. М. Ключник ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2019. - 83 с.
13. Кравченко А. А. Соціальна справедливість та відповідальність як фактори становлення громадянського суспільства. Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 25. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2012.
14. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії: Монографія. К.: Київ. Нац. торг.- екон. ун-т, 2008. 400 с.
15. Липовська Н.А. Публічна політика [Текст] : навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. - Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. - 104 с.
16. Міщенко А. М. Основні підходи до розв'язання моральної дилеми в політиці. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології. – Харків, 2016. – Вип. 30. – С.8–12.
17. Політика суспільних реформ: стратегія, механізми, ресурси [Текст] : [зб. наук. пр.] / [З. Ф. Самчук та ін. ; за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди] ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІПіЕНД НАН України, 2018. - 471 с.
18. Політична еліта та лідерство [Текст] : хрестоматія / [уклад.: Т. В. Гончарук-Чолач, М. Л. Шумка] ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2019. - 267 с.
19. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське вид-во, 2011.
20. Політичні конфлікти та кризи: мобілізаційні чинники громадянської активності [Текст] : монографія / [Г. П. Щедрова та ін.] ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпро : Ун-т ім. А. Нобеля, 2019. - 199 с.
21. Політологічний енциклопедичний словник. А – Я. //Упоряд. В.П. Горбатенко. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Генеза, 2004. 736 с.
22. Політологія: Навч. посібн. 3-тє вид. /За ред. Б.М. Дем'яненка. К., 2008.

Політологія [Текст] : підручник / [М. П. Требін та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2018. - 460 с.

23. Требін М.П. Соціально-політичні студії [Текст] : навч. посіб. / М. П. Требін. - Харків : Право, 2017. - 694 с.

24. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії [Текст] / Френсіс Фукуяма ; пер. з англ.: Тарас Цимбал (розд. 1-7) і Роман Корнута (розд. 8-36) ; [зі спец. передм. авт. до укр. вид.]. - Київ : Наш формат, 2019. - 607.

25. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин [Текст] : навч. посіб. / С. О. Шергін. - 2-е вид., випр. і допов. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 255 с.

26. Janda K., Colman T. Effects of Party Organization on Performanse during the 'Golden Age' of Parties [Електронний ресурс] / K. Janda, T. Colman // Political Studies, XLVI, p. 611–632.

27. Katz R.S., Mair P. The Cartel Party Thesis: A Restatement. Perspectives on Politics [Електронний ресурс] / R.S Katz, P. Mair // Vol. 7 (4), p. 753-766.

28. Novak M. Morality, Capitalism and Democracy / M. Novak London: Institute of Economic Affairs, 1990. – 178 p.

Інтернет-ресурси

1. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua>

2. Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

3. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: <http://www.icps.kiev.ua/library>

4. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>

5. Онлайн бібліотека з політології і політичних наук. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/>

6. Офіційний вебпортал парламенту України. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>

7. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. – Режим доступу: <http://www.razumkov.org.ua>
8. Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>

**Курсивом визначено джерела, які наявні в бібліотеці ДТЕУ.*